

ARAŞTIRMA ÖNERİSİ VE ARAŞTIRMA RAPORU HAZIRLAMA YÖNERGESİ

Bir araştırmanın en önemli bölümü planlama kısmıdır. Planlama çalışmalarından en önemlisi ise araştırma önerisinin hazırlanmasıdır. Araştırma önerisi, araştırma planının yazılı dökümü olup, araştırmaya başlamadan önce hazırlanan bir rapordur (Karasar, 1991). Araştırma önerisi, bitmiş bir araştırma için hazırlanan raporun ilk bölümlerinde verilen bilgilerin aşağı yukarı aynısıdır (giriş ve yöntem bölümleri). Aradaki tek önemli ayırım, araştırma raporunda bitmiş bir olayın anlatımı varken, araştırma önerisinde yapılacak çalışmaların planı yer almaktadır.

Aşağıda bir araştırma raporunun temel bölümleri sıralanmış ve açıklanmıştır. Bu bölümün arkasından “Araştırma ya da Araştırma Önerisinin yazım sırası” bölümü yer almaktadır. Bu bölümde paragrafların sonunda araştırma önerisinde ya da raporunda bulunmaması gerekenler parantez içinde ve italik olarak verilmiştir.

ARAŞTIRMA RAPORUNUN TEMEL BÖLÜMLERİ

Bir araştırma raporunun temel bölümleri aşağıda sıralanmıştır:

1. GİRİŞ
2. GENEL BİLGİLER
3. YÖNTEM
4. BULGULAR
5. TARTIŞMA
6. SONUÇ VE ÖNERİLER
7. KAYNAKLAR
8. EKLER

1. GİRİŞ

Problem alanına genel ama kısa bir paragrafta giriş yapılmalıdır. Bu paragrafın araştırmacının kendi cümleleri ile olması istenir. Araştırma yapılan konu ile ilgili literatüre dayalı olarak kısa bir ön bilgi verilir. Bu bölümde genelden özele doğru bir yol izlenmelidir.

Giriş bölümünde bulunması gereken diğer bilgiler:

- a) Araştırmanın amacı:** Bir araştırma, belirli bir soruya yanıt bulma amacıyla yapılır. Araştırmaya yol açan soru, araştırmacının amacını da belirlemektedir. Araştırmaya gerek duyulan soruya, araştırma problemi, bu sorunun düz cümle halinde ifade edilmesine de araştırmanın amacı adı verilmektedir.
- b) Araştırmanın ana ve alt problemleri:** Araştırma konusunu oluşturan problemler soru

cümlesi şeklinde yazılır. Problem cümlesi net olmalıdır. Örnek: “Öğrencilerin zeka düzeyleri ile üniversiteye giriş puanları arasında bir ilişki var mıdır?”

- c) Araştırmanın denencesi (hipotezi):** Araştırmalarda, olaylar ya da değişkenler arasında var olduğu söylenen (kestirilen) ilişkiye, araştırma dilinde “denence (hipotez)” denir. Bir başka deyişle, denence *denenen yargıdır*. Örnek: “Yüksek kaygı ile kendine güven arasında negatif ilişki vardır”.
- d) Sınırlıklar:** Araştırmacının normal olarak yapmak isteyip de çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kaldığı şeyler araştırmanın sınırlılıklarıdır. Sınırlıklar, araştırmacının kendi bilgi, beceri ve olanaklarından gelebileceği gibi, problem alanı, araştırma amaçları, yöntem ve öteki pratik zorunlulardan da gelebilir. Sınırlıklar, bazen araştırmacının kontrolü ve etki alanı dışında olan nedenlerden, bazen de fayda-maliyet açısından pratik olmadığı için ortaya çıkar. Örnek: “Bu araştırma I. Ligde oynayan erkek voleybolcularla sınırlıdır”
- e) Sayıtlar:** Araştırmada bazı başlangıç noktalarının, ayrıca kanıtlanmasına gerek görülmeden “doğru” olarak kabul edilmesi gerekebilir. Bu kabule sayıltı denir. Örneğin, araştırmacı kullandığı “ölçme aracının yeteri kadar geçerli ve güvenilir olduğunu” kabul edebilir ya da örnekleme sonucunda “evrenden aldığı grubun evreni temsil ettiği” sayıltısında bulunabilir.
- f) Tanımlar:** Araştırmanın temel olarak ele aldığı konuya ilişkin temel kavramlar bir ya da iki cümle ile tanımlanmalıdır.
- g) Araştırmanın önemi:** Araştırmadan elde edilecek sonuçlar, ileri sürülen probleme verilen cevaplar hangi kuramsal ya da pratik sorunun çözümünde ve nasıl kullanılabilmesinin açıklanması, araştırmanın önemini açıklar. Araştırmanın amacı ile araştırmanın önemi ayrı ayrı şeylerdir: birincisi toplanacak verileri, ikincisi ise bunların nasıl kullanılacağını açıklar.

2. GENEL BİLGİLER

Araştırılan konunun kuramsal çerçevesine ilişkin bilgi ve o konu ile ilgili daha önce yapılmış araştırmaların verildiği bölümdür. Genelden özele doğru araştırılan konuya ilişkin literatür bilgisi geniş bir şekilde verilir.

3. YÖNTEM

En genel anlamda “problemi çözmek için izlenen düzenli yol” dur. Araştırma yöntemi, problem çözümü için gerekli verilerin toplanması, analizi işlemlerini içerir. Yöntem, bir başka araştırmacının aynı çalışmayı gerektiğinde aynen tekrarlayabilmesine olanak sağlayacak kapsam ve ayrıntıda

verilmelidir. Ayrıntılı yöntem bilgileri olmadan, okuyucunun bulguları değerlendirme olanağı olmadığı gibi, yöntemin açık-seçiklik ilkesi de gerçekleştirilmemiş olur. Yöntem bölümünde alt başlıklar altında açıklanarak verilmesi gereken bilgiler şunlardır:

- a) **Araştırma Grubu ya da Denekler:** Araştırmanın ilgili olduğu örneklemin önemli özellikleri verilmelidir. Yaş, cinsiyet, spor yaşı, eğitim ya da çalışma açısından istenen özel nitelikler var ise bunlar bu bölüm içinde ele alınmalıdır.
- b) **Veri Toplama Araçları:** Veri toplamak için kullanılan araç veya araçlar burada detaylı olarak açıklanmalıdır. Anket, test ve benzeri araçlar kullanılmışsa, bunların amaçlarını, nelerden oluştuklarını, nasıl ve kimlerce geliştirildiklerini, geçerlik ve güvenilirliklerinin belirtilmesi bu bölümde yapılır. Veri toplama aracının şematik görünümü, fotoğrafı vb. gibi bilgiler verilebilir.
- c) **Verilerin Toplanması:** İşlem yolu olarak da açıklanabilir. Toplanacak verilerin hangi yol kullanılarak toplanacağı, yapılacak işlemler detaylı olarak açıklanır. Nerede, nasıl, ne zaman, kim tarafından verinin toplandığı bu başlık altında detaylı olarak yer almalıdır.
- d) **Verilerin Analizi:** Araştırmadan elde edilecek verilere ne tür bir istatistiksel teknik uygulanacağı bu başlık altında ele alınmalıdır.
- e) **Süre ve olanaklar:** Araştırmanın her aşamasının ne kadar sürede yapılacağı belirtilmelidir. Araştırılan probleme ilişkin literatür tarama, araştırma grubunun bulunması, veri toplama işlemi, verilerin analizi ve yazım aşmasına ilişkin olası süreler bu bölümde verilmelidir. Buna dayalı olarak olası toplam süre belirtilir. Bunun dışında çalışmanın olası maliyeti tahmin edilebiliyor ise sürenin altında ayrı bir paragraf şeklinde maliyet ve bunun kimler tarafından karşılanacağı belirtilmelidir (**Sadece araştırma önerisinde bulunur.**).

4. BULGULAR

Toplanan verilerin çeşitli tekniklerle işlenerek analiz edilmesi sonucu **bulgular** elde edilir. Bu bölümde bulgular, tablolar ve şekiller kullanılarak verilebilir. Her tablo ve/veya şekil sonrası, bilgiler metin olarak açıklanıp, yorumlanmalıdır ve tablo/şekillerdeki bilgiler metinde tekrarlanmamalıdır.

5. TARTIŞMA

Elde edilen bulguların ne anlama geldiği bu bölümde tartışılmalıdır. Tartışma yapılırken bu alanda yapılmış benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla, araştırmadan elde edilen sonuçların benzerliği ya da zıtlığı ortaya konulmalıdır. Bir başka deyişle aynı konuda yapılmış çalışmaların sonuçları ile karşılaştırmalar yapılmalı, bu karşılaştırmaların sonucu elde edilen bilginin nedeni

açıklanmaya çalışılmalıdır. Örneğin; benzer çalışmanın bulguları ile, elde edilen bulgular birbirine zıtlık gösteriyorsa bunun olası nedenleri açıklanmaya çalışılmalıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde kısaca araştırmadan elde edilen sonuçlar verilir. Gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutması amacıyla araştırmacının bu sonuçlara ilişkin olarak vereceği öneriler bu bölümde yer alır.

7. KAYNAKLAR

Bu bölüm yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar “KAYNAKLAR” bölümünde yer almalıdır.

Metin içinde kaynak gösterimi:

- Metin içinde kaynaklara atıfta bulunurken yazarların soyadları ve yayın tarihi kullanılır. Metin içerisinde kaynak gösterimi için örnekler aşağıda sıralanmıştır:
Çağlar (1991), ...
Açıkada ve Ergen (1997)’ e göre
Demirel ve Karaca'ya (1997) göre
Açıkada, Ergen ve Demirel (2004), ...
- Yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, metin içinde ilk geçtiği yerde yukarıda olduğu gibi verilir, daha sonra Açıkada ve arkadaşları (2004) olarak verilmelidir. Yazar sayısı 6 ya da daha fazla ise metin içinde ilk geçtiği yerden başlayarak Bilge ve arkadaşları (2005) ya da Bilge ve ark. (2005) olarak verilmelidir.
- Birden fazla esere atıfta bulunuluyor ise kaynaklar alfabetik sıra ile verilmeli ve her kaynak arasına noktalı virgül konmalıdır. Örneğin; ..... (Altan, 1999; Karaca ve ark., 2005; Öztürk, 2003; Soylu, 1995). Kaynak kurum/grup yazarlı ise ilk defa atıfta bulunulduğunda kurumun/grubun tam adı ve arkasından kısaltması verilir. Sonraki kullanımlarda sadece kısaltma ve tarih kullanılır.

Ömek: ..... (Türk Psikologlar Demeği [TPD], 1997).

..... (TPD, 1997).

- Bir yazar tarafından aynı yılda yazılan birden fazla kaynak varsa; tarihe a, b, c,.....

harfleri eklenerek bir ayırım yapılır. Bu harfler kaynakça listesindeki iki dökümanı birbirinden ayırmak için de kullanılır. Örneğin; Şimşek (1998a), ... Şimşek (1998b).... ya da cümle ya da paragraf sonunda veriliyor ise (Şimşek, 1998a; 1998b) şeklinde olmalıdır. Aynı yazarın birden fazla yayınına atıfta bulunuluyorsa, yayın yılları virgülle ayrılarak verilir.

Örnek: Deliceoğlu (2002, 2005), ... (Deliceoğlu, 2002, 2005) gibi.

- Sadece gerçekten okunan kaynaklardan alıntı yapılmalıdır. Okumadığımız bir kaynaktan alıntı yapılacaksa bu durumda, okuduğumuz kaynaktan aşağıdaki gibi alıntı yapılır. Kaynakça listesinde de sadece okuduğumuz kaynak verilir. Örnek:

Fox ve Martens (Aktaran Çağlar, 2005 ya da Akt. Çağlar, 2005) yaptıkları çalışmada

Kaynaklar bölümünde kaynak gösterimi:

Kaynaklar bölümünde kaynaklar alfabetik sıra içinde verilmelidir. Kaynakların yazım kuralları ile ilgili olarak aşağıdaki biçime uyulmalıdır:

Kongre bildirileri:

Çağlar, E. (1998). Erkek hentbolcularda kendini fiziksel algılama ve kaygı düzeyi. 5. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. 5-7 Kasım, Ankara.

Hazır, T., Kazancı, A. & Açıkada, C. (1992). Antropometrik ölçümlerde metodoloji sorunları. 2. *Ulusal Spor Bilimleri Kongresi*. 20-23 Kasım, Ankara.

Sürelî Yayınlar (Dergilerde basılmış makaleler):

Çağlar, E. (1999). Genç ve yıldız milli takımında bulunan erkek sporcuların kaygı düzeylerinin zaman içindeki değişimi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 19-28.

Çolakoğlu, M., Tiryaki, Ş. ve Morali, S. (1993). Konsantrasyon çalışmalarının reaksiyon zamanı üzerine etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*. 4 (4), 32-47.

Kitaplar:

Hovardoğlu, S. (2000). *Davranış Bilimleri İçin Araştırma Teknikleri*. (2. Baskı) Ankara: VE-GA Yayınları.

Morgan, C.F. (1991). *Psikolojiye Giriş*. (9.Baskı). Çev. S. Karakaş. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1983)

Bilge, M. ve Karakılıç, M. (1990). Hentbolde kullanılan performans testleri. Y. Sevim (Ed.), *Hentbolde Antrenman Bilgisi* içinde (sf.15-25). Ankara: Nobel Yayınevi.

Tezler:

Bayar, P. (1983). Atletlerin Kişilik Özellikleri. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayar, P. (1983). Atletlerin Kişilik Özellikleri. (Yayınlanmamış Bitirme Projesi). Ankara Üniversitesi. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Kurum Yazarlılar

DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü). (1991). *Türkiye İstatistiği Cep Yıllığı 1990*. Ankara: DİE Matbaası.

İnternet:

Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yayınlanma veya güncellenme tarihi). *Başlık*. Alınma tarihi, internet adresi.

Akdağ, M., & Güneş, H. (2003). Öğretmen rolünün yaratıcı bir sınıf ortamı oluşturmadaki önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 12 Mart 2005'te indirildi. <http://yayim.meb.gov.tr/159/akdag-gunes.htm>.

Üter, H. K. (9 Şubat 2004). *kilter. online*. 11 Şubat 2004, <http://www.baskent.edu.tr/~kilter>.

ARAŞTIRMA YA DA ARAŞTIRMA ÖNERİSİNİN YAZIMI

Araştırma raporunun yazımında dikkat edilecek noktalar:

1. Sayfa düzeni: Kenar boşlukları sol taraf 3.5 cm., sağ, üst ve alttan 2 cm olacak şekilde ayarlanmalıdır.
2. Yazı puntosu 12 olmalıdır ve 1.5 satır aralığı kullanılmalıdır.
3. Yazı karakteri "Times New Roman" olmalıdır.
4. Sayfa numaraları, sayfanın altında ve ortada olmalıdır.
5. Kapak sayfaları 14 punto ile, koyu ve yazılar sayfaya ortalanmış olarak yazılmalıdır (Bkz. Ek 1).

YAZIM SIRASI

1. Başlık Sayfası: Başlık olabildiğince kısa ve içeriği yansıtır nitelikte olmalıdır. Araştırma ya da araştırma önerisinin ilk sayfası (Ek 1).

2. Özet

Araştırmanın kısa özeti burada verilir. Özetle konunun amacı, denekler (ya da araştırma grubu), veri toplama araçları, işlem yolu, verilerin analizi ve elde edilen sonuç kısa olarak aktarılmalıdır (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).

3. İçindekiler Sayfası

Araştırma ya da araştırma önerisinin sayfa olarak içeriğinin aktarımıdır. Bütün bölüm ve alt bölüm başlıkları ile bunların başlangıç sayfa numaraları rapordaki sıralarına göre sıralanır. Bu sayfanın içine şekil ve tablolarda eklenir (Bkz Ek 2).

4. Simgeler ve Kısaltmalar (Bkz Ek 2). (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).

5. Şekiller Dizini (Bkz Ek 2). (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).

6. Tablolar Dizini (Bkz Ek 2). (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).

7. Araştırmanın Ana Bölümleri:

Tez ya da proje yazım aşamasında bu bölümler tek tek ayrı sayfalardan başlayacak şekilde ayrışık olarak yazıya alınır.

- Giriş Bölümü: Araştırmacının ve konunun durumuna göre 3-5 sayfayı geçmeyecek şekilde planlanır ve genelden başlayıp konunun özeline ve amaca doğru gidecek biçimde planlanarak yazılır.
- Genel Bilgiler Bölümü: Araştırma önerisi yazımında bu bölüm kısaca girişe eklenmiştir. **Q** **nedenle öneride bulunmaz.**
- Yöntem: Denekler-Araştırma Grubu, Veri Toplama Araçları, Verilerin Toplanması (İşlem yolu) ve Verilerin Analizi alt başlıkları şeklinde yandan koyu olarak yazılırlar. *Araştırma önerisinde buna **süre ve olanaklar alt bölümü** eklenmiştir.*
- Bulgular Bölümü: Konunun genel işleyişine bağlı olarak denence sırasına göre elde edilen bulgular tablo ya da şekillerin verilmesi biçiminde yazılır. Her verilen şekil ya da tablonun kısaca ne anlattığı ve denenceyi destekleyip desteklemediğine değinilmelidir (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).
- Tartışma ve Yorum: Araştırmanın denence sırasına göre elde edilen bulguların varolan literatür doğrultusunda tartışılması ve yorumlanmasıdır (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).
- Sonuç ve Öneriler: Kısaca araştırmadan elde edilen sonuçlar aktarılır (*Araştırma önerisinde bulunmaz*).
- Ekler: Araştırma içinde yeni geliştirilen protokollerin, testlerin ya da benzeri yazılı metnin ek olarak arka sayfalara konulması gerekmektedir. Bunun için metin içinde geçen sıraya göre ekler numaralandırılarak ekler başlığı içinde sıralanarak verilir

EK 1 (Bitirme Projesi Önerisi Kapak Sayfası)

**TC
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU**

**FUTBOLDA BAZI PERFORMANS PARAMETRELERİNİN KAYGI İLE
İLİŞKİSİ**

**Haluk Levent
Şebnem Coşkun**

**1303702 Bitirme Projesi I dersi
kapsamında hazırlanan Araştırma Önerisi raporu**

**Rehber Öğretim Elemanı
Öğr. Gör. Gökhan Deliceoğlu**

Ocak, 2007

EK 2

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	ii
İÇİNDEKİLER	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	v
TABLolar DİZİNİ	vi
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı	3
Problemler	4
Denenceler	4
Sınırlıklar	5
Tanımlar	5
Araştırmanın Önemi	6
BÖLÜM II	
GENEL BİLGİLER	7
Dikkat ve Performans	7
Psikolojik Testlerin Özellikleri	12
Güvenirlilik	12
Geçerlik	13
BÖLÜM III	
YÖNTEM	14
Araştırma Grubu	14
Veri Toplama Araçları	14
Verilerin Toplanması (İşlem Yolu)	15
Verilerin Analizi	16
BÖLÜM IV	

BULGULAR	17
BÖLÜM V	
TARTIŞMA ve YORUM	28
BÖLÜM VI	
SONUÇLAR ve ÖNERİLER	36
KAYNAKLAR	38
EKLER	40
Ek 1. d2 Dikkat Testi Ön Sayfa	40
Ek 2. d2 Dikkat Testi Formu	41

SİMGELER VE KISALTMALAR

ANOVA	Varyans Analizi
BİLNOT	Bilişsel Potansiyeller için Nöropsikolojik Test
DO	Dalgalanma Oranı
DSMT	Rakam Sembol Modalite Testi
EEG	Elektroensefalografi
KAH	Kalp Atım Hızı
KP	Konsantrasyon Performansı
M_{max}	İşlenen maksimum madde sayısı
M_{min}	İşlenen minimum madde sayısı
NEO PI-R	NEO Kişilik Envanteri
R	Sınıfıçı güvenilirlik katsayısı
r_{SB}	Spearman Brown güvenilirlik katsayısı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
WAIS-R	Wechsler Yetişkinler Zeka Ölçeği Gözden Geçirilmiş Formu
α	Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı
η^2	Eta kare

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
1. Bilgi işlem süreci	10
2. Çeşitli kuramlara göre bilgi işlemin değişik basamaklarında dikkatin kullanımı	16
3. Kahneman'ın dikkat modeli	18
4. Dikkatin boyutları	27
5. d2 Testinin kullanım alanları	52
6. Sporcuların cinsiyete ve yaş gruplarına göre dağılımı	81
7. Araştırmaya katılan sporcuların spor dallarına göre dağılımı	81
8. Değişik aralarla uygulama sonrası artış gösteren d2 Testi puanları	96
9. Değişik aralarla uygulama sonrası azalma gösteren d2 Testi puanları ...	96
10. d2 Testinin Seçici Dikkat puanlarının yaş gruplarına göre değişimi	100
11. d2 Testinin DO ve Hata puanlarının yaş gruplarına göre değişimi	100

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
1. Tıkanma süreci	39
2. d2 Testinin 1 ve 2 Yıl Ara İle Test-Tekrar Test Güvenirlik Katsayıları	52
3. Araştırmaya Katılan Tüm Sporcuların Özellikleri	80
4. Sporcuların Eğitim Yıllarına Göre Özellikleri.....	80
5. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmasına Katılan Sporcuların Özellikleri	82